

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniae Agrippinae, 1707

Caput II. De 6. & 9. præcepto: Non mœchaberis; Non concupisces.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42515

CAPUT II.

De Sexto & Nono Præcepto:

*Non mæchaberis.**Non concupisces &c.*

836

Onjungo hæc duo Præcepta,
quia utroque idem explicite
vel implicite prohibetur,
scilicet peccata impudicitia
& luxuriæ. Est autem luxu-
ria inordinatus appetitus, vel
usus delectationis, seu sensus
venerei, qui fit cum commotione spirituum
generationi fervientium, circa partes corporis
venereas; ita ut appetitus vel delectationes aliæ
etiam sensitivæ aut sensitivorum, si tamen
non sint venereæ, aut venereorum, nec ad ea
ordinentur, non spectent ad luxuriam. Porro
actus, seu peccata luxuriæ, distinguuntur
in imperfectos, in quibus non intervenit
ultimus terminus venereorum, quæ est delectatio
femini; ut sunt actus interni desideriorum &
oblectationum morosarum, qui speciem sumunt
ab objectis: & in perfectos ac consummatos, qui
terminum jam dictum habent adjunctum. Quæ
rursus sunt duplices: alii enim sunt naturales
qui naturæ non repugnant, nec specie differunt
in ratione luxuriæ, (etsi per deformitatem
superadditam aliquando specie differant) v.g.
adulterium, incestus, &c. Alii innaturales sunt,
seu contra naturam, in quibus conditiones

à natura institutæ, v. g. identitas speciei, vas
debitum &c. non servantur. Et hi etiam
in ratione luxuriæ differunt specie, quæ in illis
variatur secundum modos, quibus committuntur,
naturæ repugnantes.

DUBIUM I.

An & quanta peccata sint oscula,
amplexus, tactus, verba obscæna
& similia extra Matrimonium.

Resp. Ad id dignoscendum, distinguenda est
in primis intentio & delectatio venerea &
venereorum, ab intentione & delectatione

sensitiva & sensitivorum aliorum, quæ consistit
in quadam proportione & conformitate rei
tactæ cum organo tactûs. Deinde sciendum est,
intentionem & sensum venereorum esse
mortalem, & excludere à Regno cælorum,
secundum Apostolum ad Galat. 5. Unde resolves:

I. Oscula, amplexus, aspectus, tactus & similia,
si extra Matrimonium fiant, ex intentione actûs
luxuriosi, vel ob delectationem veneream,
etiam si non illam perfectam, quæ est in semina-
tione; sunt tamen semper peccata mortalia: quia
eo animo, extra Matrimonium, sunt impudica,
& naturâ suâ talis delectatio tendit ad perfectam.
Fill. T. 30. n. 174. Less. L. 4. c. 3. D. 8. Sanch. de Matrim.
L. 9. D. 46.

II. Tales actus sunt ejusdem naturæ cum per-
fectis sive consummatis, ideóque in Confessione
explicandum, utrùm sint habitum cum simili sexu,
an cum diverso; cum libera, an cum conjugata,
cum cognata, an cum persona sacra, &c. Less. D. 15.
Sanch. Moral. L. 1. c. 2.

- » III. Oscula, amplexus, compressiones manuum
 » & similia non obscœna, si fiant tantum officii
 » aut moris patrii, aut amoris honesti, vel benevo-
 » lentia augenda causa, etiam si delectatio venerea
 » suboriatur, (modo in eam non consentiatur)
 » non sunt peccata. *Lesf. num. 56. Fill. num. 171.*
- » IV. Si verò ista fiant ex aliqua veniali vanitate,
 » joco, curiositate, levitate, petulantia, imò etiam
 » sensualitate, sive affectu sensuali ac naturali,
 » (dummodo non cum delectatione venerea,
 » nec ejus causa, & si præter intentionem suboria-
 » tur, eâ repulsâ, ac tunc abstinendo) venialem
 » culpam non excedunt, ut *vid. Fill. hęc. Lesf. n. 62.*
 » *Sanch. l. c. Dia. P. 4. T. 4. R. 136.* Contrarium tamen
 » est tutius, ut *vid. Trull. L. 6. c. unic. D. 12. n. 9.*
- » V. Idem dicendum est de tactu & aspectu
 » inhonestarum partium corporis proprii, aut
 » commixtionis animalium, non cum animo
 » venereo, sed ex curiositate tantum, aut levitate,
 » secluso tamen scandalo, & periculo consenti-
 » venerei. Imò si tactus talis, aut conspectus
 » proprii corporis naturali aliquo, ac non malo fine
 » fiat, nè veniale quidem erit, ut v. g. si fricatione
 » extinguere velis pruritus non venereum;
 » dummodo tamen absit periculum pollutionis,
 » aut consensûs in eam, si improvisò præter inten-
 » tionem fortè obveniret. *Fill. n. 200. Sanch. de Matr.*
 » *L. 9. D. 45.*
- » VI. Tactus nudi, & aspectus partium inhonestarum
 » alterius corporis, maximè diversi sexûs,
 » aut concubiûs humani ex curiositate, (nam
 » de necessitate aliud est) etiam secluso affectu
 » venereo, videntur non posse excusari à mortalibus
 » propter gravem indecentiam, & periculum
 » proximum actûs venerei: nisi tamen aspectus fiat

ex loco tam remoto, & ita obiter, ut hæc absint. *cc*
Sanch. num. 22. & 29. Fill. num. 218. Laym. & c. cc

VII. Aspectus verò, & subinde etiam *cc*
 (rariùs tamen propter periculum adjunctum) *cc*
 tactus, ex petulantia vel curiositate, partium *cc*
 inhonestarum alterius corporis, ejusdem tamen *cc*
 sexus, citra affectum & periculum consensus *cc*
 venerei, excusari posse à mortali, ut v. g. quando *cc*
 simul aliqui natant, vel lavant, docet *Lay. L. 3. S. 4. cc*
 ex *Sanch. L. 5. Moral. c. 6. n. 12, 13, 27. & 28. Trull. n. 15. cc*

VIII. Verba turpia, lectio obscenorum, specta- *cc*
 tio comœdiarum turpium, cantiones inhonestæ, *cc*
 gestus, literæ, & dona amatoria, si tantùm fiant *cc*
 ex curiositate, vel vano solatio, non sunt morta- *cc*
 lia: secus tamen, si fiant vel animo inhonesto sive *cc*
 venereo, vel cum periculo ruinæ spiritualis sui *cc*
 vel aliorum, *Sanch. de Matrim. L. 9. D. 46. d. num. 31. cc*
Fill. T. 30. c. 10 Q. 3.

IX. Choreæ, nisi malo fine fiant, aut cum peri- *cc*
 culo aliquos, aut seipsum incitandi ad libidinem, *cc*
 vel cum alia circumstantia mala, securdùm se *cc*
 non sunt malæ, nec actus libidinis, sed lætitiæ. *cc*
 Quando verò Sancti Patres eas interdum valde *cc*
 reprehendunt, loquuntur de turpibus, & earum *cc*
 abusu. *Vid. Cajetan. v. Choreæ. Fill. num. 223. cc*

X. Exhibentes comœdias turpes, item facien- *cc*
 tes libros, aut picturas incitantes ad libidinem, *cc*
 peccant mortaliter, quia sunt ruina Proximi, *cc*
 cum moraliter certum sit, multos inde ad pec- *cc*
 catum incitandos. *Fil. n. 211. Similiter Magistratus, cc*
 qui permittunt exhiberi turpes comœdias, *cc*
 peccare mortaliter, docet *Hurt. & concedit Baldel. cc*
 si auctoritatem illis præstent, approbent, vel *cc*
 foveant; addit tamen posse aliquando excusari, *cc*
 si

- » si ad majus malum impediendum non puniantur
 » & tantum tolerant. *V. Dian. P. 1. T. 13. R. 82.*
 » XI. Persona soluta permittens se tangi ab alio
 » tactu, qui vulgo censetur pudicus, ut prehen-
 » sio, contrectatio manuum, amplexus, & oscula,
 » juxta morem Patriæ, non peccat, nisi ei constet
 » fieri pravo affectu: huic enim cooperari
 » non licet. Docet tamen *Fill.* etiam tunc admitti
 » posse, ne tangens infametur. Admittens autem
 » tactus impudicos, (ut mamillarum & obli-
 » quarum partium) vel oscula furtiva, & morosa
 » vel indecentia, peccat, quia præsumitur affectus
 » malus. *V. Fil. n. 197. & infra L. 5. c. 1. Dub. 2.*
 » *Quæres.* An, & quatenus liceant tactus
 » aspectus, &c. inter Conjuges, & Sponfos.
 » *Resp. 1.* Conjugibus licent, si referantur
 » ad copulam; ad hanc enim licite se exciunt.
 » Alio autem fine, v. g. voluptatis causâ si fiat
 » sunt peccata venialia, quia Matrimonium eis
 » cohonestat, ac defectus debiti finis non est
 » mortalis; nisi tamen habeantur cum periculo
 » pollutionis; quæ cum iis sit illicita, eo casu
 » erunt mortalia, regulariter saltem. *Sanch. L. 1.*
 » *D. 46. n. 7. Fill. n. 165. & alii.*
 » *Resp. 2.* Sponsis tactus impudici non licent,
 » pudici verò in partibus honestis licent, si ex
 » tantum intendant delectationem sensitivam
 » secus si veneream. *Sanch. n. 50. & c. Bonac. Tom. 1.*
 » *de usu Matrimon. Q. 4. P. 9. n. 6. & c.*

A D D E N D A.

- 888 Q. 192. An osculum carnale & sensibile
 peccatum mortale. R. Alexander VII. damnavit
 hanc proposit. 40. Est probabilis opinio, quæ dicit
 tantum esse veniale, osculum habitum ob delectationem
 carnalem & sensibilem, quæ ex osculo oritur.

secluso periculo consensûs ulterioris & pollutionis.
Pro qua damnatione intelligenda, & ut ad quæsti-
onem respondeatur, sit

§. 1. Delectatio (in genere) est simplex compla- 889
centia in aliquo objecto finè desiderio rem illam
assequendi vel exequendi, potestque esse de re
turpi vel non turpi: res autem turpis hic dicitur,
quæ ad Venerem seu luxuriam spectat, uti dicitur
Lib. 5. N. 92.

§. 2. Delectatio de re turpi potest esse vel 890
merè spiritualis, quæ nempe in sola voluntate est,
uti si quis delectetur turpi objecto finè ulla turpi
commotione in corpore: vel non merè spiritualis,
sed simul carnalis, uti si simul adsit turpis motus
in corpore. Et utraque dicitur *delectatio morosa*,
non ob moram temporis, nam potest in unico
instanti haberi, sed vel ideo, quia voluntas eam
advertens, deliberatè admittit, & sic moratur seu
se detinet in ea; vel quia, cum in illa se detineat,
non vult pergere ad opus, ideòque dicitur illi
immorari seu in illa sola quiescere & permanere.

§. 3. *Delectatio carnalis* alia est *venerea*, 891
quæ oritur ex commotione seminis vel spirituum
genitalium, alia *purè sensibilis*, quæ habetur
ex applicatione sensûs ad suum objectum, & exur-
git in appetitu sensitivo cum aliqua alteratione
corporis per motum spirituum vitalium, v. g.
circa pectus, ob solam proportionem seu connatu-
ralitatem, quam talis res habet cum organo
talis sensûs. Vide dicenda Lib. 5. à num. 93.

§. 4. Etiam præscindendo à commotione 892
spirituum genitalium, dicendum est, quòd *delecta-
tio merè spiritualis* circa materiam veneream,
semper sit peccatum mortale, uti habet communis
cum S. Thoma 1. 2. Quæst. 74. Art. 8. Ratio est
1. Quia

1. Quia talis delectatio est de objecto graviter malo nam in materia venerea non datur levitas materiæ, uti dicitur à num. 910, ergo est actus mortaliter malus, quia actus suam malitiam habet per ordinem ad objectum, in quod tendit. 2. Si conjugatus delectetur sodomiam, peccat mortaliter, non ratione commotionis spirituum, quia hæc in conjugato non est mortalis, ergo ratione objecti graviter mali, ergo delectatio ipsa ratione objecti venerea secundum se est graviter mala. 3. Si delectatio interna esset mala ratione commotionis spirituum, ergo ubi æqualiter excitarentur spiritus, esset æqualis malitia, quod patet esse falsum, nam fieri potest, ut in cogitatione de fornicatione magis quam de sodomia excitentur spiritus, & tamen delectatio de sodomia habet majorem malitiam ergo illam habet ratione objecti, præscindendo à commotione spirituum. 4. Delectatio fornicationis ut præsentis magis opponitur castitati quam delectatio fornicationis ut futuræ, sed delectatio fornicationis ut futuræ est peccatum mortale, ut à Christo prohibetur desiderium etiam ineluctabile fornicationis tanquam mœchatio interna, ut exponunt SS. Patres, ergo. 5. Qui tali objecto delectatur, consentit in id, quod affectus suus inclinetur in fornicationem, & ut conformetur objecto mortaliter malo, uti ait S. Thomas, hoc autem est mortaliter malum, ergo. 6. Quando volumus deliberatè sibi complacet in objecto turpi, ponit causam per se commotionis turpis, uti latè ostendit Arr. T. 3. D. 45. S. 3. Subf. 2. n. 11. & T. 5. Tract. de Peccatis D. 58. S. 5. à num. 42, nam moraliter necesse est ut excitentur spiritus genitales, ergo est causa per se talis commotionis turpis, ergo peccat mortaliter.

Si dicas, licere gaudere de pollutione in somno facta. R. Licet gaudere de ea ut venereè delectabili, N, ut aliunde utili & bona, v.g. quia levat tentationem, prodest valetudini, *transseat*, non est autem hic paritas, tum quia non ponitur causa per se illius, tum etiam quia gaudium non fertur in pollutionem, sed in aliquid illi aliunde & per accidens causatæ conjunctum. *Vide dicenda num. 933.*

§. 5. Motus venere, qui oriuntur ex osculo 893
 similiq; causa, sunt peccata mortalia, si intendantur, uti omnes tenent: Si autem non intendantur, sed tantum prævideantur secuturi, *Vasquez*, uterque *Marchantius*, *Lefs.* de Justit. L. 4. c. 3. n. 102. *Gobat* in Exp. T. 7. n. 330. *Sporer* in Th. Mor. T. 1. c. 5. à n. 19. dicunt non semper esse mortalia, quia sunt tantum indirectè voliti in causa non mortaliter mala, & abest periculum consensûs in ipsam delectationem, pollutionem, aliudve opus turpe, uti supponitur, ergo non sunt mortale. *Probant* *Conseq*: quia cum motus tales facillimè orientur, irrationabile & nimis durum foret sub mortali obligare ad vitandas tales causas venialiter tantum malas, è quibus oriuntur, v.g. curiosum aspectum vel colloquium cum fœmina, quæ nemo dicit esse ex se peccata mortalia. Neque huic sententiæ (inquit *Sporer*) contrariatur Decretum *Alexandri VII*, nam prop. 40. damnata manifestè loquitur de delectatione carnali sensibili, utique venerea, ex illis osculis orta & directè volita cum consensu in illam, uti constat ex illis verbis, *absque periculo consensûs ulterioris* (nempe in fornicationem aliudve opus turpe) ergo supponitur jam consensus in ipsam delectationem veneream ex illis osculis ortam, qui utique mortalis est:
 Et

Et ita quidem (inquit ille) non meo solius iudicio, sed plurimum virorum doctorum requisito consilio sentio, salvâ semper auctoritate S. Sedis. Videtur continere *Busenbaum* n. 887. relatus, & iterum L. 5. n. 76. Et sententia illa est probabilis, attamen periculosa pro praxi, uti dicetur num. 894. & 897.

894 §. 6. Auctores plures quàm 20. partim cum *Fill.* *Tract.* 30. à num. 176, partim alii plures apud *Mendo* D. 5. num. 89. & 90. dicunt non esse mortale velle delectationem tantùm sensibilem, quæ oritur in osculis vel tactibus, I. Quia per se non est mala, alioqui nunquam liceret, nequidem ex urbanitate, more Patriæ vel necessitate; imò, uti latè probat *Arr.* 1. 2. D. 46. n. 18. & *Henao* in *Empyreol.* P. 2. L. 8. Exercit. 32. Sect. 1. in cælo erunt illæ delectationes sensuum, ergo sistendo in eis non peccatur saltem graviter. 2. Quia si sistatur in illa delectatione sensibili, non additur ullus finis mortaliter malus. 3. Quia hinc nulla est propriè libido vel luxuria, nam ad hanc requiritur excitatio obscœnarum partium corporis, aut saltem spirituum genitalium circa illas, uti docent multi apud *Mendo* num. 94. ergo etiam non apparet, cur peccetur graviter. Hæc sententia est saltem speculativè probabilis, & etiam practicè respectu illius, cui post quæsitam & admisam talem delectationem sensibilem, per se loquendo, non est periculum proximum delectationis veneræ, etiamsi per accidens quandoque oriatur, dummodo non deest consensus: quia autem quamdiu sumus in hoc mortali corpore, non videtur moraliter possibile, ut cum tali delectatione sensibili delibere quæsitam & admisam non adsit periculum proximum delectationis veneræ, hinc *Mendo* n. 94. & *Sporer* in *Tyrocin. Sacram.* P. 4. n. 351. rectè dicunt

hanc sententiam regulariter non esse practicè probabilem, probatque hoc variis argumentis *Sanch. de Matrim. Lib. 9. D. 46. N. 7.*, quamvis postea *num. 17.* videatur in alteram sententiam deflectere: certum enim est vix posse ita sisti in illa delectatione sensibili, quin accedant delectationes venereæ, in quas consentire vel se exponere consentiendi periculo secundum omnes est mortale: præterea si delectatio sensibilis sit circa objectum per se turpe, omnes dicunt esse mortale, quia experientia probat (inquit *Sporer*) quòd delectationi sensibili quæsità vel admixtà circa objectum de se turpe inseparabiliter semper conjuncta sit delectatio venerea, in quam pariter ordinariè consentiet voluntas ita malè disposita. Atque ex his patet propositionem 40. rectè ab *Alexandro VII.* esse damnatam. *Vide dicenda Lib. 5. num. 106.*

Q. 193. *Quid sit delectatio speculativa, 895*
quid practica; & an semper sint peccatum mortale.

R. §. I. *Sporer* in *Theol. Mor. P. I. T. I. C. 6. N. 29.* vocat illam *speculativam*, quæ est de ipsa cognitione actus mali, vel de modo miro illius, v. g. vides amicum prono vultu cadentem in lutum & efferentem nasum sordidum, ac rides, non casum, de casu enim doles, sed modum lepidum cadendi; hanc delectationem vocat ipse *speculativam*: *practicam* autem dicit esse tum, si fit de ipsa re vel actione cogitata, ita ut ratio delectans sit ipsa res: hinc *infert* cogitationem practicam de re turpi semper esse peccatum mortale; delectationem autem *speculativam* in imaginatione de rebus turpibus, si sit voluntaria & non adsit bonus finis, qui mentem aliò divertat (practicè loquendo) etiam semper esse peccatum mortale, quia

Ll

(mora-

(moraliter loquendo) nunquam fititur in sola imaginatione, sed ob sympathiam ac connexionem potentiarum, naturaliter concitantur motus inordinati appetitus sensitivi: Et ita quoque docet *Tambur. Lib. 10. c. 1. n. 8.*

396 §. 2. *Cardenas* melius explicat, dicens delectationem speculativam esse actum, quo percipitur quidem delectabilitas objecti, tamen non ita, ut voluntas moveatur ad eam desiderandam vel exequendam, & sic studens *Casibus*, quando cogitat, legit vel loquitur de copula carnali, intelligit ejus delectabilitatem, attamen non movetur ad eam desiderandam: è contra *delectatio practica* est actus, quo ita percipitur delectabilitas objecti, ut voluntas etiam moveatur ad eam desiderandam vel procurandam, ut si cogitanti de copula oritur carnis commotio & appetitus ad illam, tum enim cogitatio speculativa mutatur in practicam: itaque inde dicitur *practica* vel *speculativa*, quod provocet vel non provocet ad amorem vel desiderium sui. Hoc supposito,

397 §. 3. Tenenda sunt sequentia, 1. Cogitatio purè speculativa objecti venerei non est delectatio peccatum, si absit periculum consensûs in delectationem vel cogitationem practicam. 2. Cogitatio practica objecti venerei est illicita, unde qui illam quærit vel in illam consentit, peccat mortaliter, quia talis cogitatio est causa per se commotionis spirituum & delectationis externæ determinantis ad illam, peccat autem mortaliter, qui efficaciter & directè vult ponere causam per se illius commotionis vel delectationis. 3. Qui, v. g. studet, & cogitur habere cogitationem tantum speculativam, si loco illius, invito occurrat cogitatio practica, non peccat, quia hæc non est illi voluntaria.

4. Si quis, v.g. studendo intendat cogitationes de objecto venereo, & nesciat distinguere, sintne practicæ an speculativæ, non peccat, si eis non consentiat, nec sit periculum consentiendi in commotionem vel delectationem: quando autem voluntas solet resistere his consensibus, signum est, quòd invicem patiatur cogitationem practicam. 5. Qui vacat cogitationi speculativæ objecti venerei cum præviso periculo incidendi in cogitationem practicam graviter provocativam, attamen sinè periculo consentiendi in illam, non peccat graviter, quia cogitatio purè speculativa non est causa per se, nec notabiliter influens in cogitationem practicam graviter provocativam, ideo licet velit illam, non censetur hanc in causa velle, ita quoad omnia Carden. addens eum, qui cum urgenti causa incumbit cogitationi speculativæ objecti venerei cum periculo consentiendi in cogitationem practicam graviter provocativam, non tamen in delectationem veneream, tum tantum dicendum esse peccare mortaliter, si loco cogitationis practicæ, quam scit distinguere à speculativa, posset & non curaret habere speculativam tantum, quia tum nulla esset causa habendi practicam & se exponendi illi periculo: Si tamen nesciret distinguere practicam à speculativa, ita ut loco practicæ posset assumere speculativam, putavit ipse adhuc non peccaturum, dans rationem, quia ex urgenti causa licitum est se exponere periculo proximo peccandi; sed hæc ratio ultima videtur amisisse probabilitatem per damnationem prop. 62. & 63. ab Innocentio XI. factam, uti dicitur Lib. 5. à num. 256.

Q. 194. Quid præterea sit notandum circa aspectus, 898
 scula, tactus, turpiloquia, quoad solutos. R. Seqq.

- §. 1. Si aspectus & oscula per se tendant ad delectationem veneream, id est, si non habeant alium effectum vel finem præter delectationem veneream, quæ cum illis percipitur, licet hæc non intendatur directè, sunt peccata mortalia, in *Rhod. Mendo D. 5. N. 18.* aliique: probat multis *Sacerdotibus* in Decal. L. 5. c. 6, quia qui sic illa intendit, virtualiter & exercitè simul intendit delectationem veneream: è contrà si fiant ex necessitate, vel alio fine honesto cum causa rationabili, v. g. ad ostensionem amicitiaæ secundum morem Patriæ, ad fovendum amorem in ordine ad contrahendum Matrimonium, quamvis per accidens simul orientur motus venerei, nullum essent peccatum, uti tenent AA. communiter cum *Mendo*. Denique si fiant ex levitate, joco, curiositate, perulantia, secluso scandalo & periculo, erunt venialia tantùm, ita cum communi *Tan. hic D. 4. Q. 8. a. 1.*
- 899 §. 2. Aspectus possunt in hac materia esse mortalia vel ex objecto, si hoc in se sit valde turpe & notabiliter apud plerosque ad libidinem provocans, uti si quis personam planè nudam aspiciat; vel ex sola intentione, quamvis objectum de se non sit ita turpe, uti si quis cum actuali affectu ad libidinem aspiciat faciem puellæ; vel ex solo periculo præviso, ut si quis objecta minùs honesta aspiciat advertens periculum consensûs in aliquo delectationem veneream, *Sporer in Tyroc. Sacram. P. 4. N. 345.*
- 900 §. 3. Oscula facta cum ardore vel moro nariè sunt mortalia propter morale periculum consensûs in delectationem veneream; idem est de osculis in ore diu replicatis, linguâ unius in ore alterius exceptâ; semper enim simul excitanda debet delectatio venerea, *Sporer num. 346.*

§. 4. Osculari pueros affectuosè & magna cum
suavitate ex amore teneræ ætatis ; item captare
delectationem sensibilem ex mollitiè teneræ car-
nis, per se loquendo, est tantùm veniale, *March.*
Sporer, Sanch. de Matrim. L. 9. D. 46 N. 13.

§. 5. Ancillæ, quæ lavant aut vestiunt pueros
aspiciunt vel tangunt partes inhonestas eorum,
et si motus sensualis exurgat, secluso consensu vel
complacentiâ turpi, aut non peccant, si ita officium
exigat, aut solùm venialiter, si leviter & ex curiosi-
tate faciant : Si autem id cum mora faciant, ordi-
nariè peccabunt mortaliter ob morale periculum
consensus libidinosi.

§. 6. Animalia minora, v. g. catellos molliter
tractare, demulcere etiam ad genitalia, ordinariè
est tantùm veniale ; est tamen periculosum
tangere genitalia, aut facere, ut effundant semen,
quia ordinariè se ingeret motus aut delectatio
venerea ; & hoc est, quod volunt *Salas & Bonac.*
apud Dian. P. 2. T. 17. R. 37. Potestque etiam videri
Tambur. Lib. 7. c. 9. §. 2. n. 5.

§. 7. Tactus supra vestes ad partes verendas
est mortalis, si quæratur delectatio
conspurgens ex tactu mediato cogitato : Si autem
ex peulantia tantùm aut ex levi delectatione
tactus vestium, erit veniale tantùm, *Sanch. num. 11.*

§. 8. Oscula in partibus inhonestis facta à solutis ;
et immissio membri virilis in os alienum,
semper sunt mortalia, quia de se sunt valde
indecentia, & præterea sunt saltem venerei tactus,
quæ aliquæ communiter cum *Diana P. 3. T. 4. R. 225.*

§. 9. Tactus impudicus verendorum est mortalis,
tam in illis, qui propter defectum ætatis aut
alia de causa feminare non possunt, quia de se

rendit ad pollutionem & spiritus venereos notabiliter excitat, *Tamb. c. 7. §. 2. Sporer num. 333.*

907 §. 10. *Moya T. 6. D. 2. Q. 4. N. 11.* dicit esse mortali loqui verba turpia de se inductiva ad luxuriam licet abeset periculum scandali vel delectationis & consensûs tam in loquente quam in audiente, quia continent illam malitiam, ad quam ex natura sua inducunt: *Excipe*, nisi ex circumstantiis aliud significarent, aut non censerentur esse inductiva: quod si præsentibus sint ita prolixi aut ita improbi, ut verbis turpibus non moveantur ad peccatum, *Salon. Sanct. Castrop. & cum Diana P. 5. T. 7. R. 3.* dicunt rationem scandali non continere. Denique si proferantur tantum ad ostentationem ingenii, ob amorem laudis propter acumen, aut ob alium finem non mortaliter malum, secluso scandalo & periculo tantum venialia, *S. Antonin. Cajet. Navar. & alique apud Moyam num. 3.*

908 §. 11. Eunuchi per hæcenus dicta esse peccare possunt mortaliter, quia etiam in eis datur commotio spirituum & motus humorum non est quidem aptus generationi, attamen sentiri delectationem diversam à pure sensu & æquivalenter veneream.

909 Q. 195. *Quid circa illos sit addendum, qui aut fuerunt in Matrimonio; item circa hæc sponsalia. R.* De primis dicitur *L. 6. c. 2. D. 2. ad l. De postremis dicitur ibidem c. 1. ad D. 2.*

910 Q. 196. *An detur parvitas in materia venerea sive, an possit deliberatè quæri delectatio venerea ita levis, ut non ideo peccetur mortaliter.*

R. §. 1. *Omnis delectatio venerea est mortalis in illo, cui copula est illicita, unde non potest esse delectatio venerea ita parva, quin proprie*

peccetur mortaliter. *Probat*ur 1. Quia sententia negans est approbata à *Clemente VIII.* & *Paulo V.* qui præceperunt eos denunciari Inquisitoribus, qui docerent amplexus & oscula libidinosa non esse mortalia, licet sola delectatio venerea in eis placeret sine ordine ad copulam: Et ideo aliqui apud *Mendo D.* Num. 4. putant sententiam oppositam esse damnatam, alii vocant improbabilem, falsam, temerariam, scandalosam. 2. Omnis delectatio venerea ex se ordinatur ad effusionem seminis, cum sit commotio illius vel spirituum illud commoventium, ergo in illis, quibus copula non est licita, est mortalis. 3. In omni delectatione venerea quantumvis modica, in quam quis consentit, datur periculum proximum majoris, quæ in homine soluto erit mortalis, ergo etiam illa modica est mortalis. *Probat*ur antecedens, quamvis enim fieri posset in aliis materiis, tamen in hac nemo potest dicere, eousque me oblectabo, talem præcisè motum volo & non majorem, non enim possumus pro libertate terminum præscribere; cujus ratio hæc est, quia applicatâ causâ ad excitandam commotionem, statim adest alia causa necessaria augens illam, nempe vehemens inclinatio, quam habet appetitus carnalis ad eas delectationes, præsertim quando sentit aliquam jam præsentem, sicuti si scintilla de se parva incidat in pulverem pyrium, incendit quidem granum unicum, sed hoc accenso adest proximum periculum, ne accendatur aliud & fit totus cumulus. Quod alio simili confirmat *Cardenas*, nam homo cæcus sciens in mensa jacere nummos æreos & aureos, quos discernere nequit, quamvis velit æreum tantum furari & in mare projicere, tamen peccat mortaliter furando aliquem

& projiciendo in mare, licet fortè sit æreus tantum, quia exponit se proximo periculo projiciendi aureum, nec cum voluntate sic projiciendi potest habere voluntatem efficacem non projiciendi aureum. Similiter homo quærens delectationem levem, nam dubitare debet, an non sit futura fortè gravis, unde cum voluntate habendi levem non potest habere voluntatem efficacem non habendi gravem. Quæ hinc opponi possent, solventur Lib. 5. à num. 101.

911 §. 2. Quod ad Societatem JESU attinet, **CLAUDIUS AQUAVIVA**, V. *Generalis* tale dedit Decretum ad totam Societatem, 24. April. 1611. *In virtute S. Obedientia & sub pœna excommunicationis &c. precipitur, ne quis in Societate publice vel privatim, non modo ut veram & probabilem, sed ne sit tolerabilem quidem ullâ ratione doceat opinionem eorum, qui tradunt in re venerea exiguam aliquam delectationem deliberatè quasitam propter levitatem materia excusari à mortali; aut placere sibi significet, aut secundum illam consilium cuiquam det.* Id extendit **VINCENTIUS CARAFFA** VII. *Generalis*, 19. Jan. 1647. etiam ad delectationem non quasitam, sed naturaliter obortam, unde sustineri non potest sententia *Arr. de Peccat. D. 46. Num. 17*, qui putat non esse mortale, si quis consentiat in tales motus leves sponte obvenientes, ideo etiam ipse postmodum *T. 5. D. 58. N. 46* sententiam suam retractavit: Et quia contingere poterat casus, quo vir doctus judicans dari paritatem in ea materia & nobis confitens nollet recedere ab illa opinione sua, dubitatum est, an talem possemus absolvere; Revisores Romani nomine **GOSWINI NICKEL** X. *Generalis* responderunt Gallo-Belgis, teste *Platel. de Peccat. N. 251*

posse & debere absolvi, nam hoc non est ullo modo approbare sententiam affirmantem, aut secundum illam consilium dare, sed suppositâ qualicumque existimatâ probabilitate, quam Ecclesiæ auctoritas juxta quosdam DD. necdum eliserit, Jus suum tribuere Pœnitenti aliàs disposito ad absolutio- nem, secundum dicta Lib. I. num. 445.

§. 3. Si luxuria sumatur genericè, prout est ⁹¹² quid commune delectationi sensibili & venereæ, communis sententia est dari posse parvitatem in materia carnis & luxuriæ, uti dicitur L. 5. n. 105.

Q. 197. *An sit peccatum, si voluntas in motibus ⁹¹³ venereis habeat se negativè, id est, neque consentiat, neque positivè resistat, sed quasi permissivè se habeat.*
R. Hoc decidendum esse Lib. 5. à num. 109.

Q. 198. *Qua generaliter sint remedia contra luxu- ⁹¹⁴ riam.* R. Sequentia, 1. Oratio humilis, ut agnoscens fragilitatem suam recurrat ad Dei auxilium, sine quo nemo continens esse potest, Sap. 8. v. 21; solèturque DEUS quandoque superbos punire, permittendo labi in has fœditates. 2. Sobrietas, nam Bacchus & Venus amici sunt. 3. Opera pœnosa, uti jejunia, flagella, cilicia; *Copia vel mordacitas seminis, ex quibus sapissime oritur commotio venerea, optimè sanatur per Jejunia, disciplinas & carnis macerationes, Bonæ Spei hinc D. 10. num. 15.* 4. Mortificatio & custodia sensuum. 5. Evitatio occasionum & præcipuè familiaritatis cum mulie- ribus, in hoc vitio vincitur fugiendo. *Contra libi- dinis impetum apprehende fugam, si vis obtinere victoriam, S. Aug. in Psalm. 23. v. 4.* 6. Fuga otii. 7. Piorum librorum lectio. 8. Meditatio mortis & æternorum. 9. Frequens Confessio & Communio. 10. Occurrente tentatione cogitare Deum, severum peccati Vindicem, esse præsentem.

II. Frequenter animo revolvere hanc sententiam: *Momentaneum est, quod delectat, æternum, quod cruciat.* 12. Statim avertere cogitationem ad quidvis aliud primò occurrens. 13. Pro illis, qui sunt bonæ conscientix & qui deliberate consentire non solent, servit contemptus, nam timor nimius tentationem multum auget. 14. Optimum est habere prudentem ac stabilem Confessarium, ejusque consilium sequi, nam remedia illa suggeret, quæ subjecto erunt utiliora ac huic tentationi vincendæ hic & nunc magis accommodata.

D U B I U M II.

Quæ sint species luxuriæ consummata naturalis.

- 915 **R** *Ess.* Eæ dicuntur, in quibus fit commixtio
 eo modo, quo natura instituit, v.g. quando
 servatur sexus diversus, species eadem, vas,
 & modus naturalis, &c. ut *vide in principio*
hujus Cap. Unde resolvitur tales esse has sequen-
 tes, quæ ideo in Confessione sunt exprimendæ.
 I. Est *fornicatio*, quæ est concubitus soluti
 cum soluta, (hoc est, quæ sit libera à voto, Matri-
 monio, Religione) ex mutuo consensu. Ad hanc
 reducitur, I. *Concubinatus*, qui est fornicatio
 continuata: unde concubinarius (uti & meretrix)
 ordinariè non debet absolvi, nisi dimissâ concu-
 binâ, aut muliere suspectâ, cujus retentio scan-
 dalum daret, licet cum ea non peccaret. *Sanch.*
Lib. 1. Moral. Cap. 8. Navar. Fill. Tract. 30. num. 56.
 2. *Congressus cum alterius sponsa*, quæ est forni-
 catio intra eandem speciem gravior, & in Con-
 fessione aperienda, saltem respectu sponsæ,
 ut

ut docet *Rodriq. Tom. I. Cap. 109. Sanch. de Matrim. cc. L. 1. D. 2. N. 6. Fagund. T. 2. L. 4. c. 3. Fill. num. 53. cc. contra Covarr. Vivaldum, Ledesim. Azor, quorum cc. sententiam, (etiam respectu sponsæ) probabilem, cc. & in praxi tutam, censet Diana P. 1. Tract. 7. R. 5. cc.*

II. *Stuprum*, hoc est, defloratio virginis, cc. ipsâ invitâ, (quia si consentiat, erit tantum forni- cc. catio simplex) circumstantia in Confessione cc. aperienda, ut probat *Lesf. L. 2. c. 10. n. 1. Et Sanch. cc. de Matrim. L. 7. D. 14. contra Navar. Azor & alios. cc.*

III. *Raptus*, cum scilicet persona aliqua, cc. (sive masculus; sive fœmina, sive nupta, sive cc. innupta) libidinis causâ abducitur, illatâ vi, cc. sive abductæ, sive iis, quorum potestati subest. cc. Si quæ tamen sponte discedat cum Amasio, cc. insciis Parentibus, non erit propriè raptus, sed cc. fuga, non addens malitiam specie distinctam cc. fornicationi. *Lugo de Pœnit. D. 16. n. 237. Fill. n. 110. cc. V. Bon. Idem dicit Dia. P. 1. T. 7. R. 37. ex Lesf. Dub. 1. cc. Sanch. num. 5. & c.*

IV. *Adulterium*, cum scilicet uterque, cc. vel alteruter coëuntium, est conjunctus Matri- cc. monio, etiam si adulterantis conjux sit contentus: cc. esto enim tunc illi non fiat injuria, fit tamen cc. ipsi statui, Sacramento, & huic Præcepto. cc. Quòd si fœmina adulterans sit conjugata, gravius cc. habetur, quàm si vir, propter incommoda gra- cc. viora, v. g. damnum veri hæredis, prolis incerti- cc. tudinem, & c. Si verò uterque sit conjugatus, cc. adhuc gravius est, quia sunt duæ injuriæ cc. in utriusque conjugem, in Confessione expri- cc. mendæ. *Fill. num. 85. & 89.*

V. *Incestus*, hoc est, congressus cum consangui- cc. nea, vel cum affine, usque ad quartum gradum, eò cc. gravius peccatum, quòd gradus est propinquior: cc. quem

» quem proinde in Confessione exprimere, saltem
 » securius est, ut habet *Navar. c. 6. Lugo num. 312.*
 » Sicut etiam multò gravior est incestus cum con-
 » sanguinea, quàm cum affine in eodem gradu, v. g.
 » cum matre, quàm cum noverca ; cum sorore
 » propria, quàm cum sorore uxoris. Et rursus
 » gravior est cum affine, quàm cum cognato spiri-
 » tuali vel legali. Addi verò debet, si in primo gradu
 » fuerit, utrùm cum matre, an cum filia, an
 » cum sorore. *Lugo l. c. & Escob. de actib. human.*
 » *E. 2. c. 6. ubi ex Hurtad. D. 9. de Pœn. Dis. 4. proba-*
 » *bile dicit, incestum in eodem gradu & linea*
 » *eiusdem esse speciei, (eò tamen graviolem*
 » *quò gradus est vicinior stiripi) & satis esse dicere,*
 » *habui rem cum consanguinea in linea recta.*
 » Ad hanc speciem revocatur tanquam analoga,
 » fornicatio cum filia Confessionis, cum propriè
 » non sit cognatio spiritualis, quam tamen circum-
 » stantiam in Confessione exprimendam esse
 » probat *Sanch. D. 55. Kôn. D. 15. Fagund. & ceteri,*
 » *probabiliter, contra Sa v. Confessio & Dianam.*
 » *Vid. Lugo num. 355.*
 » VI. *Sacrilegium*, hoc est, violatio rei sacræ
 » per actum venereum. Res autem sacræ, quæ sic
 » violantur, sunt locus, & persona : unde sacri-
 » legium est, 1. Omnis actus luxuriosus exterior,
 » (qualis etiam est, v. g. pollutio, & probabiliter
 » etiam tactus impudici, ut *vide Lugo num. 404.*)
 » in loco sacro, hoc est, in templo, vel cœmeterio :
 » nisi tamen fiat à conjugibus, ex necessitate, v. g.
 » ad vitandam incontinentiam. 2. Omnis actus
 » luxuriosus tam interior, quàm exterior,
 » in persona, vel cum persona voto castitatis
 » consecrata : circa quem tamen probabile est,
 » non opus esse exprimere, utrùm fuerit
 » votum

votum solenne, an simplex. Sicut neque, si duplici titulo sit sacrata, v. g. quia est Sacerdos & Religiosus, quia moraliter est una numero malitia. *Sanch. D. 27. num. 27. Henriq. & ceteri, quos citat & sequitur Diana P. I. T. 7. R. 3. Vul. Lugo Sect. 4. Bonac. Q. 4. P. 17. Escob. E. 8.*

A D D E N D A.

Q. 199. *Quid hic sit addendum.* R. Hæc pauca, 916
 I. Certum est coïtum inter solutos esse peccatum mortale; & errorem oppositum damnavit *Concilium Viennense, Clementin. Ad nostrum, de hæreticis, & Concilium Florentinum* inter errores Græcorum. Docuit quoque *Simon Magus* cum aliis, quos refert *Arcdek P. 2. de dogmat. damnat. v. Copula*, quòd usus fœminarum sit communis, sed hic error reprobatus est in *Concilio Hierosolymitano* sub *S. Petro Apostolo*. Docuerunt etiam *Begardi* coïtum non esse peccatum, osculum tamen esse, uti idem *Arcd.* refert, sed hoc delirium etiam damnatum est in *Concilio Viennensi*, anno 1311. Quòd autem fornicatio sit intrinsecè mala, declaravit *Innocentius XI.* per damnationem hujus 48. prop. *Tam clarum videtur fornicationem secundum se nullam involvere malitiam, & solum esse malam, quia interdicta, ut contrarium omnino rationi dissonum videatur.* Esse autem intrinsecè malam propter periculum malè educandæ prolis, probat *Ovied. de Peccat. Controv. 3. num. 150. 2.* Etiam est certum, quòd coïtus cum non sua sit adulterium, nam *Innocentius XI.* damnavit hanc 50. Propositionem: *Copula cum conjugata consentiente marito non est adulterium, adeoque sufficit in Confessione dicere se esse fornicatum.* Et rationem dat *Busenbarium* nam. 915. relatus. 3. *Taberna P. I. T. I. c. 3. §. I.* dicit puellam

puellam

puellam non peccare, si ob evidens periculum mortis vel ingentis infamiae non adhibeat omnia omnino media ad depellendum stupratorem, v.g. si hunc, cum posset, non occidat, si non inclamet viciniam, sed merè patiatur coitum, tamen secluso omni periculo consensûs. Et licet hanc propositionem editis libris teneant Authores plures quam 50, quos adductis locis refert *Vindex Tabernæ* ad Prop. 1, inter quos sunt *S. Anton. P. 2. T. 7. c. 8. §. 2.* *Silvest. v. Homicidium 1. N. 9. Sot. Lib. 5. Quæst. 1. Art. 5.* *Navar. Man. c. 16. N. 1. Tolet. L. 5. c. 6. Lesf. 1. 2. q. 6. art. 5.* *Lugo de Justit. D. 10. n. 198.* *Regin. L. 22. c. 1. Sect. 1.* *Gonet de act. human. D. 1. N. 93. Steph. T. 1. D. 5. N. 43.* *Philip. T. 2. D. 9. D. 1. Bosco P. 3. D. 7. S. 10. N. 127,* tamen non expedit eam publicè proponere aut defendere, quia apta est causare abusus, præsertim apud rudes.

917 Q. 200. *In quo consistat virginitas, & quando amittatur. R. §. I.* Circa primum variaz sunt Medicorum sententiæ: Multi dicunt in mulieribus incorruptis inveniri ad orificium vasis membranulam dictam hymen vel eugion, quæ si frangatur, per hoc amitti virginitatem: contradicunt alii cum *Boudevv. p. 2. q. 19. cum Fil. T. 30. n. 65.* cum *Lesfio de Just. L. 2. c. 10. n. 3. cum Sanch. de Matr. Lib. 7. D. 14. Num. 1,* & dicunt claustrum virginale in mulieribus consistere in membranis carnis illud constringentibus ita arctè, ut appareat esse quasi ligamentum cutaneum: hinc ibidem docet *Boudevv.* posse semen circa muliebria effusum ita attrahi à matrice, ut hoc sufficiat ad consumptionem Matrimonii, licet corpus virginis non penetretur nec fiat defloratio, & hoc fieri posse, nullus, quod sciam, inquit *Boudevvins, Medicorum dubitat.* Quod autem mares atinet, virgine

virginitas eorum consistit in inviolatione vasis genitalis, è quo nullum semen fit adhuc effusum.

§. 2. Virginitas in puella physicè amittitur per apertionem sive distensionem partium, quæ claudunt vas genitale; in maribus, per effusionem feminis: ut tamen in utrisque moraliter amittatur, debet apertio vasis & effusio feminis esse voluntaria, hinc si fit involuntaria, manet homo coram Deo virgo & capax laureolæ virginitatis, secundùm illud S. Lucie: *Si invitam jusseris violari, castitas mihi duplicabitur ad coronam*: è contrà laureola virginitatis amittitur tam à fœmina quàm à masculo per pollutionem voluntariam, licèt (quoad statum) coram facie Ecclesiæ maneat virginitas, quamdiu claustrum virginitatis non est violatum, in puella, *ab extrinseco*; in masculo autem per copulam carnalem, *Sporer post T. 5. in App. ad 6. & 9. Præceptum. num. 5.*

D U B I U M III.

*Quæ sint species luxuriæ consummata
contra naturam.*

Resp. Cùm contra naturam esse dicantur eæ, ^{cc 913} in quibus fit seminatio modis repugnantibus institutioni naturæ, ita ut juxta tales modos species varientur; hinc resolvitur tales species esse sequentes:

I. *Congressus inordinatus*, hoc est, innaturalis, sive indebitus concumbendi modus, cùm scilicet servatur quidem identitas speciei, diversitas sexus & debita naturæ organa, sed inordinato tantùm modo acceditur; v. g. cùm vir succumbit, vel

» vel averse accedit more pecorum, vel à latere,
 » vel stando, aut sedendo, aliâve ratione insolitâ,
 » quod est contra naturam, mortale, quando inde
 » periculum est impediendæ generationis, ut
 » effundendæ feminis; aliàs si hoc periculum
 » caveatur aut non sit, eò quòd matrix foemine
 » satis attrahat semen & retineat, ut fit plerumque,
 » non contra, sed præter naturam erit, & veniale
 » grave, imò nullum, si gravis causa adsit, v.g. quia
 » mulier est prægnans, vel quia corporis dispositio,
 » sive utriusque, sive alterutrius conjugis
 » aliter fieri non patitur. *Fil. T. 30. n. 157.*

» II. *Mollities* sive *pollutio*, & est, cum absque con-
 » gressu seu copula, voluntariè procuratur fluxus
 » feminis, sive id foras effundatur, uti in maribus
 » sive intus diffuat in matricem, uti in foeminis. Et
 » hoc peccatum, præter propriam malitiam, sæpe
 » aliam habet adjunctam, ut v.g. fornicationis,
 » adulterii, incestûs, &c. cum quis nimirum
 » simul imaginatur ac desiderat congressum
 » alicujus personæ liberæ, conjugatæ, &c. quod
 » proinde, si fiat, in Confessione aperiendum est.
 » Plura de mollitie *vid. sequenti Dubio.*

» III. *Sodomia imperfecta*, & est congressus
 » cum debito quidem sexu, maris nempe
 » cum foemina, sed extra vas naturale. Potest etiam
 » simul habere alias malitias, v.g. adulterii, si fiat
 » cum conjugata, incestûs, si fiat cum consanguinea.
 » *Bonac. Q. 4. de Matrim. P. II. n. I. Fill. num. 158.*

» IV. *Sodomia perfecta*, & est congressus
 » duorum ejusdem sexûs, ut maris cum mare, vel
 » foemine cum foemina. Et potest etiam habere
 » alias malitias adjunctas, v.g. incestûs; quo cali-
 » cognitionis gradum non necessariò explicari
 » docet *Esc. de act. hum. E. 2. c. 6.* sed satis esse dicere

coivi cum consanguineo, vel cum affine ; quia
nec miscetur caro, nec contrahitur affinitas,
nec linea variat speciem. *Ita ille.* Explicandum
tamen esse, fuerisne *agens*, an *patiens*, dicit *Lugo*
de Pœnit. D. 16. n. 423. contra Dian. Tom. 2. T. 4. R. 159.
Et *P. 6. T. 6. R. 36.*

V. *Bestialitas*, quod est gravissimum
inter omnes : & est congressus, in quo non serva-
tur identitas speciei : v. g. si homo coëat
cum bestia, sive ejusdem sexus sit, sive non.
Neque opus est explicare, qualis, sive cujus spe-
ciei fuerit, quia est differentia tantum materialis,
& in genere Entis ; non autem formalis
& in genere moris. *Escob. E. 2. c. 6. ex Fill. num. 161.*
Huc revocatur peccatum cum dæmone succubo,
vel incubo ; cui peccato superadditur malitia
contra religionem, & præterea etiam sodomix,
adulterii, vel incestus, si affectu viri, vel mulieris,
sodomitico, adulterino, vel incestuoso,
cum dæmone coëat. *Vid. Bonac. de Matr. Q. 4. P. 12.*
Fill. num. 162.

A D D E N D A.

Q. 201. Quodnam peccatum sit gravius, sodomia
an furtum. R. Sodomia videtur esse gravius,
uti pluribus evincunt *Mendo in Stat. D. 5. Q. 23.* &
Moya T. I. Tract. 6. D. 4. Q. 5. Quod autem reducatur
abortus, videri potest *Steph. T. I. D. 5. N. 62.*

D U B I U M IV.

An aliquando liceat procurare pollutionem.

R. *Ess.* Auctoritate Scripturæ, quæ molles
à Regno cælorum excludit, *I. Corinth. 6.*
docent omnes, nullo casu licitum esse inten-
dere, vel procurare directè mollitiem, nequidem
causâ sanitatis, ac vitandæ aliàs certæ mortis.

M m

Causam

» Causam dat *Sanch. de Matrim. Lib. 9. D. 17.* quòd
 » natura administrationem seminis, extra Mari-
 » monium, in omni eventu homini denegaverit,
 » eò quòd adeo vehemens fit in ea re sensus
 » voluptatis, ut homines passione excæcati, passim
 » sibi facillè persuaderent, habere se justam causam
 » irritandi seminis, unde plurima gravissimæque
 » vitia contra bonum commune, & in impe-
 » tione generationis emergerent. *Navar. Cap. 16.*
 » *Lesf. L. 4. c. 3. D. 4. & communiter. Unde rescribitur.*
 » I. Destillatio, quæ est fluxus humoris, quæ
 » medii inter urinam & semen, (cum quo coloris
 » & viscositatis similitudinem gerit) sine ingenti
 » illa delectatione, non est vera pollutio, & si pro-
 » veniat sine omni commotione sensus veneri-
 » tatis, ut quandoque fit, de ea non magis laborandum
 » quàm de sudore, dicit *Cajetan.* Si verò fit
 » cum sensu carnis, & commotione spirituum
 » generationi servientium, tum ei cooperari, vel
 » causam præbere, non est, vel est peccatum; idque
 » veniale, vel mortale, ad eundem modum, quo
 » de pollutione dicitur. *Sanch. D. 45. num. 3.*
 » *Laym. L. 3. S. 4. N. 18.*
 » II. Si semen iudicio Medicorum transi-
 » in materiam venenosam, licet eam medicamentis
 » expellere, etsi præter intentionem sequatur
 » aliqua veri seminis emissio. *Sanch. D. 17. num. 10.*
 » *Fill. T. 30. n. 150. Trull. L. 6. c. 1. D. 8. §. 1. n. 14.*
 » III. Non tenetur (modò tantùm absit pe-
 » culum consensu in voluptatem; nec voluntati
 » promoveat) impedire pollutionem sponte
 » evenientem, aut jam cœptam, v. g. in somno
 » reprimere, sed potest sanitatis causâ finire
 » ut natura se exoneret: quia id non est procurare
 » sed pati, ut effluat, quod aliàs corruptum
 »

sanitatem læderet. Unde idem admittit *Sanch.* et
 etiam si orta esset prius ex culpa, modò de ea et
 doleat, & consensum ulteriorem abstrahat; et
 additque, plerumque expedire, munire se cruce, et
 & sinè alio attactu, quietis manibus, rogare et
 Deum, ne permittat lapsum in delectationem. et
Sanch. n. 17. Trull. n. 8.

IV. Licitum est ob finem honestum, v. g. et
 minuendæ tentationis, sanitatis, tranquillitatis et
 animi, optare simplici affectu spontaneam, & et
 naturalem exonerationem naturæ, modò desi- et
 derium illud non sit causa efficax pollutionis. et
 Similiter licet etiam de ea gaudere, viâ naturali et
 & sinè peccato facta, quia objectum istius desi- et
 derii & gaudii non est malum, licet ejusmodi et
 desideria simplicia inutilia esse, nec periculo et
 carere, quidam bene observent. *Less. n. 105. Lay. n. 17* et

V. Si quis facturus rem aliquam necessariam, et
 vel licitam & honestam, prævidet inde natura- et
 liter securam pollutionem, (idque multò magis et
 valet de destillatione) quam tamen ille et
 nullo modo velit, nec intendat, tunc, modò absit et
 periculum consensûs in delectationem, non tene- et
 tur abstinere à tali actione; quia prosequenti et
 suum Jus, non imputatur effectus per accidens, et
 & præter intentionem securus. Hinc non obstante et
 periculo pollutionis, licet audire Confessiones et
 mulierum, studere casibus conscientiarum, tangere se et
 ex necessitate, foeminas cautè, & cum necessitate et
 alloqui, osculari, amplecti juxta morem et
 Patriæ, si alioqui incivilis habendus esset. et
 Quòd si tamen periculum esset consentiendi et
 in delectationem (quod colligitur inde, si sæpius et
 ex simili occasione mortaliter fit lapsus) et
 à causa illa quantumvis licita abstinendum esset: et

M m e

proin-

» proindeque Confessarius tali casu teneretur
 » relinquere officium. *Fill. Sanch. D. 45. Navar. c. 16.*
 » *Laym. n. 16.* Monet autem *Laym.* eum, qui in actio-
 » nibus honestis & utilibus talem miseriam expe-
 » ritur, facilius liberari contemnendo, quam zeli-
 » mando; quia imaginatione, & timore augenti-
 » VI. Si pollutio secutura prævideatur ex re
 » illicita, otiosa, vel minus necessaria, & hæc sit
 » causa propinqua; ac naturâ suâ ad Venerem
 » ordinata, ut sunt actus luxuriosi, tactus, aspectus,
 » lectio, auditio, locutio turpis, mortale est ab illa
 » non abstinere: quia in eam consentiens, morta-
 » liter in effectum consentire censetur. Quod si vero
 » res illa sit causa tantum remota, per accidens
 » tantum ad pollutionem concurrens, qualis est
 » v. g. esus aut potus calidorum, equitatio, com-
 » bulatio inutilis, crapula, ebrietas etiam mortalis
 » (modò pollutionem non intendas, & absit peccatum
 » culum venerei consensûs) secuta pollutio non est
 » mortale, quia in talem rem consentiens, non debet
 » velle censetur effectum. *Fill. num. 152. Sanch. l. c.*
 » *Lefs. n. 90. & 100. Vid. Dian. P. 5. T. 13. R. 4.* Addunt
 » quidam DD. hanc regulam, pollutionem in causa
 » volitam tantum esse peccatum, quantum est ipsa
 » ut si causa sit peccatum mortale, etiam ipsam
 » fore mortalem; si sit veniale, venialem: Si vero
 » causa nullum sit peccatum, nec ipsam fore
 » (secluso semper periculo consensûs) hinc venialem
 » v. g. esse illam, quæ provenit ex lectione curiosa,
 » vel aspectu per se non mortali. *Trull. n. 5. ex Lopez.*
 » *Henriq. Vasq. Bonac. Tom. 1. de Matrim. Q. 4. Par.*
 » *Vid. Dia. P. 1. T. 2. Misc. R. 56.*
 » VII. Pollutio in somno facta est mortalis
 » 1. Si antè directè vel formaliter est procurata, &
 » causa non est retractata. 2. Quando post somnum

placuit, & approbata est propter delectationem
veneream; aliàs non. *Fill. num. 148. Trull. num. 9.*

Quæres. An mutua pollutio inter mares
vel fœminas procurata, sit mollities tantum,
an Sodomia.

Resp. Si fiat ex solo affectu ad veneream libidi-
nem, absque concubitu, esse tantum mollitiem :
Si verò fiat ex affectu ad personam illam inde-
biti sexûs (præsertim si adfit aliqua conjunctio,
& commixtio corporum) est quoad malitiam
sodomia. *fil. T. 30. Cap. 8.* Plura de tota hac materia
vid. infra Lib. 5. num. 76. & Auctores citatos.

A D D E N D A.

Q. 202. *In quo consistat malitia pollutionis. R. 915*

In hoc præcipue, quòd fit contra finem naturæ,
quæ in ordine ad solam generationem format
semen, pollutio autem illud prodigit voluptatis
causâ. Deinde si licita esset pollutio, impediretur
propagatio generis humani, quia nemo vellet
inire Matrimonium ob gravissima illius onera &
difficultates, sed fatiarent se homines voluptate,
quæ est in effusione seminis, habeturque per pol-
lutionem. Atque ex his constat pollutionem esse
intrinsecè malam, quod etiam declaravit
Innocentius XI. damnans hanc 49. propositionem :
*Mollities Jure Naturæ prohibita non est, unde
si DEUS eam non interdixisset, sæpe esset bona
& aliquando obligatoria sub mortali.*

Q. 203. *Quid circa causas pollutionis sit addendum. 922*

R. Seqq. §. 1. Si actio, ex qua prævidetur pollutio,
fit mortale in materia luxuriæ, simulque causa
per se & efficax pollutionis, pollutio secuta est more
tale, tum quia Lex obligans ad peccatum vitandû,
obligat ad vitandas causas per se efficaces illius ;
tum quia talis pollutio censebitur intenta in causa

& in natura operis, ad quod sequitur; tum etiam quia qui consentit in mortale circa materiam luxuriæ, exponit se periculo proximo consentiendi in delectationem majorem pollutionis prævisæ, ergo saltem ratione periculi peccat mortaliter. *Arriag. D. 46. Num. 23. Rhod. D. 1. Q. 3. Sect. 2. §. 5. Sporer in Tyrocin. Sacrament. P. 4. Num. 336. & alii communiter.*

923 §. 2. Si actio, ex qua prævidetur pollutio, sit tantum veniale in materia luxuriæ, adhuc dicitur *Mendo in Stat. D. 5. Q. 2.* pollutionem secutam esse mortale, tum quia causa est in materia luxuriæ & directè ac per se tendit ad pollutionem, ergo qui vult illam, censetur hanc in causa vel non aliter ac si illa esset gravis in materia luxuriæ tum etiam quia cum istis semper est homini jam actualiter affecto ad rem turpem periculum proximum consensûs in delectatione conjunctam pollutioni, ergo saltem ratione periculi semper est mortale. E contra *Vasq. Henriq. Bonac. Fill. Salic. uterque March. Lefs. L. 4. c. 3. n. 102. Dia. P. 1. T. 7. R. 6. Et P. 2. T. 15. R. 31. Gobat in Exp. T. 7. num. 336.* aliique plurimi cum *Sporer* supra in *Th. Mor. T. 1. c. 5. n. 19.* dicunt posse tum abesse omnem intentionem pollutionis & periculum consensûs in eam & consequenter pollutionem tum secutam esse tantum veniale, quia cum sit tantum veniale in causa, in tantum est mala, in quantum causa est mala, quæ sola est voluntaria, causa autem est tantum venialiter mala, ergo etiam pollutio secuta.

924 §. 3. Si actio, ex qua prævidetur pollutio, non sit peccatum in genere luxuriæ, quamvis sit mortale in alio genere, uti est ebrietas vel esus carnium die Veneris, *Sporer* supra, *Sanch. & alii*

apud *Dianam* P. 1. T. 7. R. 65. dicunt esse veniale contra castitatem, quia quamvis causæ illæ non influant per se nec multum in pollutionem, tamen videtur esse levis deordinatio contra castitatem, quod sine causa ponatur aliquid etiam remotè causativum pollutionis. *Nec obstat*, quod in re venerea non detur parvitas materiæ, secundum dicta n. 910, adeoque si peccetur, videatur peccari mortaliter; *nam* tum tantum peccatur mortaliter, quando res venerea est directè in se volita aut saltem in causa mortaliter mala & per se inductiva illius: de cetero potest peccari venialiter, vel per causam per se & directè volitam, si hæc tantum leviter sit inductiva, vel per causam per accidens & indirectam, quæ non est in materia luxuriæ; uti (secundum omnes) peccari potest venialiter per negligentiam levem in cavenda pollutione, *ita illi*: è contra *Arr. n. 19. Rhod. supra & alii* probabilius dicunt, per se loquendo, nihil peccari contra castitatem, quia quod peccetur contra temperantiam, comedendo die Veneris carnes, nihil spectat ad castitatem, tam parum, quàm si die Jovis comedantur carnes per actionem omnino indifferentem: idem est, si actio per accidens tantum esset in materia luxuriæ, v.g. ratione finis, uti si quis carnes comederet die Veneris ad complacendum puellæ, animo inducendi eam ad fornicationem, pollutio enim sequeretur ab illa comestione tantum per accidens & velut à causa remota.

§. 4. Si actio, ex qua prævidetur pollutio, sit de se 925
honestæ & licitæ, licet videatur spectare ad materiã luxuriæ, uti lectio casuum turpium, si tamen sit necessitas, utilitas, aut alia quævis causa rationalis eam ponendi vel continuandi, nullum erit peccatum, quamvis sequatur pollutio, uti latè

ex *S. Aug. S. Th.* & communi omnium sensu probant *Sanch.* de Matrim. L. 9. D. 45. n. 4. *Rhod.* supra *Tann.* D. 4. q. 8. n. 81. Ratio est, quia qui utitur Jure, quod habet ad ponendam actionem de se honesta & licitam, illi non imputatur ad peccatum, quod per accidens sequitur, cum hoc potius patiatur quam agat; & tales actiones sunt, secundum *Sporer*, choreas honestas ducere; secundum *J. Sanch.* in *Sol.* D. 21. n. 12. & 32, equitare, etiam rationabilis recreationis causâ; certo & commodo situ cubare in lecto, ambulare citò, crus vel femur unum superponere alteri &c, dummodo semper bonâ fice procedatur, id est, dummodo nullo modo intendatur oblectatio pollutionis, nec sit periculum consensûs in illam. Ratio omnium à priori est, quia talis causa, v. g. esus calidorum, per se tantum tendit ad roborandum corpus per augmentum sanguinis & spirituum animalium, ex quorum vigore vel abundantia quandoque oritur pollutio, quod per accidens est tali comestioni, quæ habet alium honestum finem, meritò præponderantè illi periculo remoto pollutionis, quæ timetur: imò *Mendo* de Pecc. D. 7. S. 8, ait eum non peccare graviter, qui exercet aliquem corporis motum nec necessarium nec utilem, certò prævidens ex eo oriturâ delectationem sensitivam: *Ills.* T. 4. D. I. N. 72. citans *Sanch. Castrop. Laym. Fill.* absolutè dicit hominè non teneri abstinere à commoditate sitis, lecti, equitationis, potus, etiam si ex his natura per accidens concitari soleat; sed qui studiosi sunt puritatis, talia cavent.

916 §. 5. Si quis fricet verenda volens abigere pruritum vel qualitatem morbidam fortè adhaerentè genitalibus vel in eorum meatu, & ex frictione prævideatur secutura pollutio, docet cum aliis multis *Mendo* q. 4. esse mortale; consentit *Sporer* in Tyroc.

P.4. N. 333, si fiat præcisè ad semen corruptum vel ad morbidam qualitatem expellendam, tum quia semper adest periculum consensûs in delectatione, tum maximè quia illa frictio per se tendit ad verum semen provocandû, & est causâ proxima ac per se efficaciter concitans spiritus venereos, adeoque per se proximè influens in pollutionem: unde *Sanch.* qui priùs de Matrim. l. 9. D. 17. N. 19. docuerat licere talem frictionem ad expellendum semen corruptum, postea in *Dec. l. 5. c. 6. n. 12.* se corrigens dicit non licere, maximè cum suppetant alia media minùs periculosa per medicinas, quas licitum esse sumere ad depellendam morbidam qualitatem vel corruptum semen valetudini noxium, docent cum communi *Sanch. Fil. Trull. Platel. de Pec. n. 241,* licet prævideatur simul per accidens expellendum verum semen: Et ratio disparitatis est, quia medicina illa per se non tendit ad expellendum verum semen, sed ad expellendam illam morbidam qualitatem, è contrâ frictio plùs facit ad excitandos spiritus & ad eliciendum verum semen, quàm corruptum; possuntque de hoc videri dicta n. 826. Item *Lugo de Just. D. 10. n. 126.* Docent tamen etiam *Sanch. Laym. March. Sporer* num. 349, si frictio fiat ad abigendum molestissimum pruritus, non fore peccatum, quia est actio de se licita & necessaria, uti etiam applicatio medicamenti ad illas partes malè habentes, & per accidens est sequi pollutionem; & hanc sententiam fusè defendit *J. Sanch.* à num. 29. citans alios plures: sed iterum hìc addo, quòd studiosi puritatis meritò talia caveant, aut saltem talem modum adhibeant, cum quo non sit conjunctum pollutionis periculum.

§. 6. Si nulla sit justa causa ejusmodi actionem 927
exercendi, docent *Laym. & Platel.* num. 238.

M m 5

adhuc

adhuc fore veniale tantum talem actionem de se licitam & honestam ponere, quæ est causa *per accidens* & remota pollutionis; *Arr.* supra dicit, per se loquendo, nullum esse peccatum, *per accidens* vero posse esse otiositatem vel aliquid simile: cum tamen pollutio & similes motus vehementes, dum contingunt in vigilia, magnam secum adferant voluptatem, primum est, ut in hanc consentiant saltem imperfectè, unde castitatis amans etiam tales causas remotas omittit, attamen sine anxietate, & non agnoscendo obligationem saltem gravem, ne aliàs, quando poneret, per conscientiam erroneam peccet graviter. Circa omnia hæc dicta videri potest *Tann.* à num. 113, ubi accurate refert sententias & rationes.

928 §. 7. Quamvis aliqui doceant puellam, quæ semel consentit in copulam, non posse postea pœnitentiã ductam viro seminante non recipere ejus semen, quia pejus videtur semen prodigere, quàm copulam inchoatam complere; quam sententiam *Sanch.* *de Matr.* L. 9. d. 19. n. 7. vocat probabilè, censet tamen idem *Sanch.* pœnitentiã ductam teneri semen non admittere, sicque permittere pollutionem maris, quia tenetur non continuare peccatum, quod incepit, nec potest habere veram pœnitentiã de illo, nisi abrumpat: quod valet secundum omnes cum *Lugo* n. 197, si vi opprimatur; ac tenetur etiam omni modo conari, ne opprimere volens possit semen injicere, ibi enim, si se passivè habet, hoc ipso censetur positivè consentire, quia *copulam pati est eam admittere*: hinc *Cajet.* dicit etiam teneri clamare, ut invasorem abigat; *Sot.* tamen *Navar.* *Regin. Bonac.* dicunt non teneri clamare, si inde timeat sibi mortem, gravem infamiam vel nimiam verescundiam: certum autem est nunquam

nunquam licere illi semen admissum ejicere,
ut dictum est num. 824.

Q. 204. Quid circa pollutionem in somno sit addendum. 929

R. Seqq. §. I. Si quis per cogitationes, tactus, aspectus, vel quascunque alias delectationes venereas habitas ante somnum intendat pollutionem in somno, certum est, quod illæ delectationes præter malitiam, quam in se habent, etiam contrahant malitiam pollutionis, sive illa postea sequatur sive non: Dubium autem est, si tales delectationes sint habitæ ante somnum, & non intendatur, sed tantum prævideatur pollutio ex illis secutura in somno, an hæ antecedentes delectationes etiam habeant malitiam pollutionis; negant *Caj. J. Sanch. & alii*, quia cum neque adlit intentio neque desiderium illius, non est, cur ille effectus contingens & non liberè secutus possit imputari: è contrà *Suar. Less. Sanch.* aliique communiter & longè probabiliùs affirmant cum *Mendo D. 5. Q. 3.* quia delectationes illæ per diem habitæ spectant ad materiam luxuriæ, & per se proximè influunt in pollutionem velut in effectum proprium, ergo qui vult illas, censetur etiam hanc velle in causa, maximè cum talis causa ante somnum posita de se plus & potentiùs operetur in somno, quando phantasia per species relictas agit vivaciùs, & libertas impediendi deest, unde talis tenetur in Confessione dicere se de die habuisse has vel illas delectationes, in quibus satis præviderit securam in somno pollutionem. *Nec refert*, quod fortè non sequatur, nam per accidens est, quod aliunde impediatur, & causa per se sufficiens posita erat, quod sufficit ad contrahendam ejus malitiam, uti si quis admoverit ignem horreo alieno prævidens illud accendendum, posuit causam damni, &

pecca-

peccavit contra Justitiam, quamvis *per accidens* ab aliquo extinguatur ignis & damnū non sequatur,

930 §. 2. *Sporer* in Tyroc. à n. 338. conformiter ad principia Q. præced. relata sic discurret, 1. Prævisio pollutionis in somno est tale peccatū, quale est causa, in qua prævidetur, unde si causa sit mortalis in genere luxuriæ & notabiliter influens in libidine, pollutio prævisa erit mortalis, licet autem causa sit mortalis in genere luxuriæ, si tamen non est notabiliter influens, uti notabiliter non videtur influere brevissima cogitatio voluntaria de objecto turpi, pollutio ex tali causa prævisa non videtur fore mortalis: Si autem causa sit venialis, aut mortalis quidem, sed in alio genere, uti est ebrietas, pollutio hinc prævisa videtur esse venialis tantum. Denique si causa sit de se honesta & licita, ac adfuerit rationabilis causa eam ponendi, pollutio prævisa nullum erit peccatum. 2. Si quis evigilans non reprimat, sed permittat absolvi pollutionem in somno ex causis naturalibus inceptam, ne aliàs noceat valetudini, docent *Sa, Tamb. Platel. de Pecc. N. 224. Spor.* aliique cum *Busenb.* supra non esse peccatum, quia in tali casu non est in se mala nequidem materialiter; sed rectè monent omnes cum *Sanch.* esse periculum consensūs saltem in delectationem, nisi eliciatur aliqua positiva displicentia. 3. Si quis expergefactus promoveat pollutionem in somno inceptam, addendo conatum, aut protrudendo ultimas ejus reliquias, peccat mortaliter, qui non permittit, sed positivè continuat illam.

931 §. 3. *Arr. D. 46. N. 24.* rectè notat esse discrimen inter pollutionem secuturā in vigilia & in somno, nam cum in somno non sit periculum consensūs, causa, quæ pollutionem infert in somno, facilius ex hac parte excusatur à peccato; hinc pro vigilia magis

magis tenetur quis vitare causas, non ratione pollutionis, sed ratione periculi consensu, & ideo etiam docet *Suar.* de Peccat. D. 5. Sect. 7. N. 21. magis vitanda esse illa, ad quæ statim timetur concupiscentia, quàm alia, ex quibus timetur securura in futuro, quia hæc sunt minùs certa, faciliùs impedibilia, & habent minus periculi.

Q. 205. *An liceat inefficaciter appetere pollutionem naturaliter orituram, vel gaudere de ea involuntariè secuta.* R. §. 1. Communior est sententia, quòd licitum sit affectu simplici & inefficaci desiderare, ut pollutio merè naturalis & involuntaria eveniat ob aliquem finem bonum, & ita docent *Navar. Less. Vasq. Sanch.* in Decal. Lib. I. c. 2. à n. 18. *Tann.* de Pecc. D. 4. Q. 8. N. 145. *Platel.* de Pec. N. 244. *Sporer* in Mor. P. I. T. I. c. 6. N. 34, quia secundum hoc AA. pollutio involuntaria tum tantum retinet malitiam objectivam & materialè, quando sequitur ex causa, non naturali, sed ex alia, v. g. ex tactu, turpiloquio &c; & si naturaliter eveniat, putant esse naturalem evacuationem corporis, qualis est emissio sudoris vel aliorum superfluatorum excrementorum. Difficultas tamen est, cur liceat affectu inefficace desiderare talem pollutionem, & non mortem alterius, nam *Inn. XI.* damnat hanc 13. prop. *Si cum debita moderatione facias, potes absque peccato mortali de vita alterius tristari, & de illius morte naturali gaudere, illam inefficaci affectu petere & desiderare, non quidem ex displicentia personæ, sed ob aliquod temporale emolumentum.* Disparitatem dat *Sporer*, quòd appetere mortem alterius non fit actus merè naturalis, sed ex natura sua petat esse moralis ac liber, qualis si fit, intrinsecè est malus: è contrà dicit pollutionem vi naturæ provenientè non esse actum humanum nec voluntati subjectum, hinc

hinc in eum inefficaciter tendere non videri esse malum. *Contrà est*, nam mors naturaliter causata ex morbo etiam non est actus moralis, sed effectus naturalis, & tamen non est licitum eam appetere alteri, sed actus talis desiderii esset moralis & intrinsecè malus, ergo necdum apparet disparitas. Alii dicunt mortem esse gravissimum malum physicum subjecti, quod desiderare alteri non permittat Charitas, nisi propter causam proportionatam, qualis esset spiritualis utilitas subjecti vel temporalis utilitas Communitatis, secundùm dicta Lib. 2. à n. 184, non autem privata hæreditas obventura, secundùm dicta hic n. 693. E contra pollutio orta ex causis naturalibus, secundùm *Sanch. de Matrimon. Lib. 9. D. 45. N. 14.* non est malum nè physicum quidem subjecti vel proles vel Communitatis humanæ, cum tale semen sit quid superfluum, quo se exonerat natura; aut saltem est malum tam leve, ut propter utilitatem etiam privatam permitti possit.

933 §. 2. Consentunt quoque DD. inquit *Sporer n. 3.* licitum esse gaudere de ejusmodi pollutione, quatenus causa fuit alicujus boni, uti quia sic cessavit tentatio, ægritudo; & ita docent *Vasq. Sanch. Less. Lugo & alii*: sed iterum difficultas est ratione relatæ propositionis 13. damnatæ, item 15. *Licitum est filio gaudere de parricidio Parentis &c. in ebrietate perpetrato, propter ingentes divitias inde ex hæreditate consecutas.* Sed dicendum est, uti licitum est gaudere tantùm de hæreditate obtenta post mortem, non autem de ipsa morte, sic tantùm esse licitum gaudere de effectu post pollutionem secuto, & ideo dixi, *quatenus causa fuit, non autem de pollutione secundùm se hinc*

§. 3. Non est licitum delectari de pollutione ⁹³⁴
secundum se, est communis & certa apud *Sanch.*
in Decal. L. 1. c. 2. N. 16. Ratio est, quia causa excusans
 factum à peccato, qualis est ignorantia vel
 defectus advertentiæ aut libertatis, non excusat
 talem delectationem, quæ fit cum scientia, adver-
 tentia & libertate: licitè tamen delector, v. g.
 de homicidio facto ob defensionem inculpatam,
 de damno alteri in extrema necessitate causato,
 quia causa liberans factum à culpa, nempe licentia
 faciendi, etiam excusat delectationem, *Sporer n. 31.*

TRACTATUS V.

De Septimo Præcepto:

Non furtum facies.

CUM hoc prohibeatur omnis injusta damni- ^{cc 933}
 ficatio in bonis Proximi, quæ fit I. ^{cc}
 Per furtum, & rapinam. 2. Per omissionem ^{cc}
 reparationis damni illati. 3. Per iniquitatem ^{cc}
 contractuum. De his tribus hìc agendum erit. ^{cc}

CAPUT I.

De Furto,

DUBIUM I.

Quid sit furtum & quale peccatum.

Resp. Est occulta & injusta rei alienæ ^{cc}
 ablatio, invito rationabiliter Domino. ^{cc}
 Quod